

Vedle osvojení češtiny jako druhého jazyka a kontaktu s českými mluvícími vrstevníky je pro děti, které se učí česky, velice důležitá i **gramotnost v mateřském jazyce**. Pro celkový vývoj dítěte je znalost prvního jazyka velmi důležitá. Dítě se pak mnohem lépe učí nové poznatky, pokud si je může spojit s vědomostmi a znalostmi osvojenými v mateřštině.

VÍCEJAZYČNOST:

- ✳ Předchází sociálnímu vyloučení dětí, jejichž mateřský jazyk se liší od jazyka většinové společnosti.
- ✳ Umožňuje dětem lépe zakořenit v novém prostředí.
- ✳ Posiluje identitu dítěte a jeho sebevědomí.
- ✳ Rozvíjí jazykové schopnosti a myšlení napříč jazyky.
- ✳ Umožňuje uchování kulturního dědictví (m. j. tradice, pohádky, sounáležitost s komunitou...).

Vícejazyční žáci používají své jazyky k různým účelům a v komunikaci s různými lidmi (mateřský v rodině, druhý v širší společnosti, ve škole atd.), tím je také ovlivněna slovní zásoba, úroveň ovládnutí i jazykové preference. Znalost mateřského jazyka je pro tyto děti nejen prospěšná, ale většinou také nutná k tomu, aby komunikovaly se členy své rodiny. Bez znalosti mateřského jazyka sice obstojí ve škole, ale mohou mít vážné problémy v komunikaci s rodiči, což může způsobit potíže s výchovou a chováním. Důležitá je tedy spolupráce školy s rodiči – jednak aby našli cestu, jak dítě co nejlépe naučit česky, ale také jak zachovat a dále rozvíjet dovednosti v prvním jazyce dítěte.

DOPORUČUJEME:

- ✳ Nesnažte se děti od mateřského jazyka odstříhnout – hrozí jim ztráta identity. Nabízejte dětem dostatek příležitostí k rozšíření využití mateřského jazyka (dětský kolektiv s mateřským jazykem, návštěvy země původu atd.).
- ✳ Výchova dětí v jazyce vaší rodiny je velmi důležitá, protože jen tak s nimi můžete komunikovat v jazyce, ve kterém se cítíte sebejistě.
- ✳ Učitelé by neměli rodičům radit, aby doma mluvili se svými dětmi pouze česky, protože děti by se mohly naučit od rodičů, kteří dostatečně neznají češtinu, chybné obraty, výslovnost apod. Zároveň by přišly o možnost rozvíjet se ve svém rodném jazyce.
- ✳ Zaveďte si domácí jazyková pravidla, která vám budou vyhovovat.
- ✳ Rozvíjejte mateřský jazyk, a to nejen mluvený, ale i čtený/psaný.

Je důležité, aby pro děti existovaly vhodné podmínky pro používání jazyka rodiny i v mateřských školkách a ve školách. Pro používání jazyka je velkým přínosem, pokud si děti uvědomí jeho hodnotu i mimo rodinné prostředí. Posiluje to jazykové povědomí všech zainteresovaných osob, jazykovou různorodost a neformální možnosti využití všech jazyků. Promluvte si s pracovníky vzdělávacích institucí, které vaše děti navštěvují, a informujte se na způsoby jejich přístupu k mnohojazyčnosti. Váš názor na něj si pracovníci jistě rádi vyslechnou, stejně jako informace o vaší kultuře a tradicích.

Ve škole mají větší šanci naučit se vyučovací jazyk a celkově uspět ty děti, jejichž rodinní příslušníci s nimi mohli trávit čas, vyprávěli jim příběhy nebo s nimi hovořili způsobem, který rozvíjel slovní zásobu v jejich mateřském jazyce. Znalosti a schopnosti dětí jsou přenositelné z mateřského jazyka naučeného doma do jazyka používaného ve škole.

UŽITEČNÉ ODKAZY:

- 👁 Časopis pro vícejazyčné děti a multikulturní výchovu Kamarádi (www.zaedno.org/home-kamaradi)
- 👁 K navazování na odborné pojmosloví v mateřském jazyce mohou posloužit překladové slovníčky (<https://www.inkluzivniskola.cz/prekladove-slovnicky>)
- 👁 <http://www.multilingual-families.eu/repository/for-parents>
- 👁 <https://www.inkluzivniskola.cz/vicejazycnost>
- 👁 Cummins, J.: Vzdělávání vícejazyčných žáků. In: Existuje-li to, je to možné: inspirace pro vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem. META slaví 15, s. 183–190. Praha 2021.

Bên cạnh việc nhận tiếng Séc là ngôn ngữ thứ 2 và quan hệ với bạn nói tiếng Séc cùng lứa, **ngữ pháp trong tiếng mẹ đẻ** đối với trẻ đang học tiếng Séc là rất quan trọng. Biết tiếng mẹ đẻ rất quan trọng cho việc phát triển toàn bộ của trẻ. Trẻ sẽ học được tốt hơn kiến thức mới nếu như trẻ có thể kết nối với nhận thức và hiểu biết mà trẻ đã được nhận bằng tiếng mẹ đẻ.

ĐA NGÔN NGỮ:

- * Tránh được tình trạng loại bỏ xã hội trẻ mà tiếng mẹ đẻ của chúng khác với ngôn ngữ của cộng đồng đa số.
- * Tạo cho trẻ điều kiện hòa nhập tốt hơn trong môi trường mới.
- * Tăng bản sắc cũng như sự tự tin cho trẻ.
- * Phát triển khả năng học tiếng và suy luận thông qua nhiều ngôn ngữ khác nhau.
- * Tạo điều kiện giữ gìn di sản văn hóa (ví dụ như truyền thống, cổ tích, gấu bó với cộng đồng v.v.).

Học sinh đa ngôn ngữ sử dụng tiếng nói của mình cho nhiều mục đích và trong giao tiếp với nhiều người khác nhau (tiếng mẹ đẻ ở nhà, tiếng thứ 2 trong xã hội rộng hơn, ở trường v.v..) như vậy vốn từ vựng, trình độ và sự ưu tiên sử dụng tiếng cũng được ảnh hưởng. Biết tiếng mẹ đẻ không chỉ rất có ích cho trẻ mà còn cần thiết để trẻ giao tiếp với các thành viên trong gia đình mình. Không biết tiếng mẹ đẻ trẻ có thể thoải mái ở trường, song trẻ cũng có thể có những vấn đề nghiêm trọng trong giao tiếp với bố mẹ, điều này có thể gây khó khăn với việc giáo dục và cư xử. Như vậy việc hợp tác giữa nhà trường và gia đình là rất quan trọng – ngoài việc để trẻ tìm ra được cách làm sao học tiếng Séc tốt nhất, mà còn làm thế nào để giữ gìn và phát triển tiếp kỹ năng trong tiếng mẹ đẻ cho trẻ.

KHUYẾN CÁO:

- * Không nên cắt trẻ khỏi tiếng mẹ đẻ - trẻ dễ bị mất bản sắc. Hãy tạo điều kiện cho trẻ sử dụng tiếng mẹ đẻ sao cho nhiều nhất (tập thể trẻ có cùng tiếng mẹ đẻ, thăm quê nhà v.v.).
- * Dạy dỗ trẻ bằng tiếng của gia đình bạn rất quan trọng, bởi chỉ như vậy bạn mới có thể giao tiếp bằng tiếng mà bạn cảm thấy tự tin.
- * Giáo viên không nên khuyên các bậc cha mẹ là chỉ nói với con mình ở nhà bằng tiếng Séc, vì trẻ có thể học từ cha mẹ mình, những người không biết nhiều tiếng Séc, những sai sót khi nói, phát âm v.v. Đồng thời trẻ dễ bị mất đi khả năng phát triển trong tiếng mẹ đẻ.
- * Hãy đưa ra quy định nói tiếng ở nhà mà phù hợp với bạn.
- * Hãy phát triển tiếng mẹ đẻ, không chỉ là nói mà cả đọc/viết.

Điều quan trọng là để cho trẻ có điều kiện tốt để sử dụng tiếng mẹ đẻ kể cả ở nhà trẻ hoặc ở trường. Việc sử dụng ngôn ngữ của mình mang lại rất nhiều điều tốt nếu trẻ biết được giá trị của mình kể cả ở môi trường ngoài gia đình. Điều này phát triển nhận thức tiếng của tất cả các cá nhân liên quan, tính đa dạng ngôn ngữ và những cơ hội không chính thức sử dụng mọi ngôn ngữ. Hãy nói chuyện với nhân viên của các cơ sở giáo dục mà con bạn viếng thăm và hãy tìm hiểu thông tin xem cách con mình tiếp cận với đa ngôn ngữ thế nào. Chắc chắn các nhân viên sẽ rất thích lắng nghe ý kiến của bạn cũng như thông tin về văn hóa và truyền thống của bạn.

Những trẻ mà có gia đình dành nhiều thời gian quan tâm, kể chuyện hoặc nói chuyện với mình bằng cách sao cho phát triển được vốn từ vựng ở tiếng mẹ đẻ, có cơ hội học được tiếng và thành đạt nói chung. Hiểu biết và khả năng của trẻ có thể truyền tải được từ tiếng mẹ đẻ học được ở nhà sang ngôn ngữ sử dụng ở trường.

ĐƯỜNG LINK HỮU ÍCH:

- 📄 Tạp chí dành cho trẻ đa ngôn ngữ và giáo dục đa văn hóa Kamarádi (www.zaedno.org/home-kamaradi)
- 📄 Dịch từ có thể phục vụ để liên kết với từ vựng chuyên môn ở tiếng mẹ đẻ (<https://www.inkluzivniskola.cz/prekladove-slovnicky>)
- 📄 <http://www.multilingual-families.eu/repository/for-parents>
- 📄 <https://www.inkluzivniskola.cz/vicejazycnost>
- 📄 Cummins, J.: Giáo dục học sinh đa ngôn ngữ. In: Nếu tồn tại cái, thì có thể: cảm hứng để giáo dục trẻ với tiếng mẹ đẻ khác. META ăn mừng 15, s. 183–190. Praha 2021.